

POSTANOWIENIE

2 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 2 grudnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 6 czerwca 2023 r., I ACa 301/22 (I WSC 354/22),
w sprawie z powództwa A. R. i M. R. w W.
przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,

**uchyla zaskarżone postanowienie i znosi poprzedzające je
postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie
w sprawie z powództwa A. R. i M. R. w W. przeciwko T. Sp. z o.o. w W. o zapłatę
odrzucał skargę kasacyjną pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 23 września 2022 r.

Zażalenie na postanowienie z 6 czerwca 2023 r. złożyła pozwana.
Zarzucając naruszenie art. 327¹ § 1, art. 398⁶ § 2 i art. 357 § 3 k.p.c. wniosła
o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie orzekał w składzie jednoosobowym sędzia Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie X.Y. delegowany do Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Zgodnie z art. 378 § 1 w związku z art. 398²¹ oraz z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy w postępowaniu zażaleniowym bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

W okolicznościach niniejszej sprawy ocena, czy postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie poprzedzające wydanie zaskarżonego postanowienia było dotknięte nieważnością musi być dokonana przy uwzględnieniu wykładni przepisów prawa przyjętej w uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr 4, poz. 34 (dalej jako „Uchwała”). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie przyjmuje bowiem, że uchwała w pełni obowiązuje i zachowuje moc wiążącą jako zasada prawna zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm., dalej – „u.S.N.”), gdyż Sąd Najwyższy nie odstąpił od niej w przepisany trybie, w związku z czym wiąże ona wszystkie składy tego Sądu (art. 88 u.S.N.). Oceny tej nie zmienia i zmienić nie może wypowiedź oznaczona jako wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), ponieważ jako podjęta z udziałem osób nieuprawnionych (niebędących sędziami Trybunału Konstytucyjnego) wypowiedź ta nie jest wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego i jako taka nie wywołuje skutków, o których mowa w art. 190 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co więcej w judykaturze Sądu Najwyższego szczegółowo i przekonująco wyjaśniono, że Uchwała zachowuje swoją moc mimo przywołanej wypowiedzi (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 maja 2020 r., III KK 75/20 i IV KK 110/20, z 22 grudnia 2020 r., IV KK 516/20, z 21 maja 2020 r., III KO 15/20, z 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, nr 10, poz. 41, z 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i II KO 30/21, z 18 stycznia 2022 r., I KZ 61/21, z 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22 i III CO 37/22, z 30 grudnia 2021 r., I CSK 197/20, wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2022 r., III KK 404/21, uchwałę Sądu

Najwyższego z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, nr 10, poz. 95, uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNKW 2022, nr 6, poz. 22). Zgodnie z Uchwałą, nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3; dalej – „Ustawa Nowelizująca”), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Uchwała została zatem podjęta przy założeniu, że ocena, czy udział w składzie orzekającym sądu sędziego, który został powołany na swój urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami Ustawy Nowelizującej, nie powoduje sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. i czy wobec tego nie dochodzi wskutek tego do nieważności postępowania uwarunkowana jest tym, czy wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Celem dokonania oceny w tym zakresie konieczne jest zatem zbadanie okoliczności powołania danego sędziego oraz jego postępowania przed i po powołaniu. Sąd Najwyższy w związku z tym postanowieniem z 20 maja 2024 r. dopuścił dowód z akt postępowania nominacyjnego przed Krajową Radą Sądownictwa sędziego X.Y. poprzedzającego jego powołanie na urząd sędziego Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie.

Sąd Najwyższy ustalił, że sędzia X.Y. został powołany przez Prezydenta RP na urząd sędziego Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie na wniosek

Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale z [...] 2021 r., podjętej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami Ustawy Nowelizującej już po przyjęciu Uchwały przez Sąd Najwyższy.

Ponadto Sąd Najwyższy ustalił, że w latach 2006-2008 X.Y. był członkiem partii politycznej [...], a w okresie od 27 listopada 2006 r. do 20 lutego 2010 r. był radnym Dzielnicy [...] wybranym z listy wyborczej tej partii.

30 listopada 2010 r. ukończył aplikację ogólną, a następnie w latach 2011-2015 r. odbył aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie. W dniach 6, 7 sierpnia oraz 8 września 2013 r. złożył egzamin sędziowski z wynikiem celującym.

Decyzją Ministra Sprawiedliwości został mianowany z dniem 1 listopada 2013 r. referendarzem sądowym przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie i funkcję tę pełnił do 18 kwietnia 2016 r.

Postanowieniem z [...] 2016 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – Andrzej Duda powołał X.Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie. Został skierowany przez Prezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie do orzekania w VII Wydziale Cywilnym tego Sądu.

Podczas posiedzenia plenarnego Krajowej Rady Sądownictwa w dniach [...] 2021 r. pojęto uchwałę nr [...] z dnia 14 kwietnia 2021 r. w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie X.Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Sądzie Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie.

Postanowieniem z [...] 2021 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – Andrzej Duda powołał X.Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Sędzia został skierowany do orzekania w IV Wydziale Cywilnym Odwoławczym Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie.

W piśmie z 18 października 2022 r. sędzia X.Y. oświadczył, że jest zainteresowany delegowaniem go do orzekania w pionie cywilnym Sądu

Apelacyjnego w Warszawie. Dnia 5 stycznia 2023 r. Minister Sprawiedliwości delegował sędziego X.Y. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie do 5 lipca 2023 r., wbrew negatywnej opinii Prezesa Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie.

Minister Sprawiedliwości kilkakrotnie delegował X.Y. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie (13 lipca 2023 r. na okres od 16 lipca 2023 r. do 15 stycznia 2024 r., a 28 listopada 2023 r. na okres od 16 stycznia 2024 r. do 15 stycznia 2025 r.).

X.Y. będąc sędzią Sądu Okręgowego delegowanym do pełnienia obowiązków sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie był zastępcą Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego, a następnie od dnia 1 stycznia 2024 r. Przewodniczącym I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Jednocześnie sędzia X.Y. pełnił funkcję Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie.

Dnia 26 marca 2024 r. Minister Sprawiedliwości odwołał X.Y. z delegowania do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie z upływem 31 marca 2024 r.

W związku z odwołaniem z delegacji przez Ministra Sprawiedliwości sędzia X.Y. złożył rezygnację z funkcji Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie, która skutkowałą odwołaniem go z tego stanowiska przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dniem 31 marca 2024 r.

Sędziego X.Y. dotyczył list protestacyjny 43 sędziów Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 maja 2023 r. Sędziowie zarzucili w nim, że X.Y. pełniąc obowiązki sędziego delegowanego do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, jako Zastępca Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego, bezprawnie ingerował w treść prawomocnych orzeczeń w dwóch sprawach dotyczących wydania za granicę dzieci z mieszanych małżeństw. W ocenie protestujących sędziów, sędzia X.Y. – zmienił te orzeczenia w ten sposób, że uwzględnił w tych sprawach wnioski Prokuratora Generalnego.

W postanowieniu z 17 maja 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie I ACo 60/23 rozpoznając wniosek o zbadanie spełniania przez sędziego X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności na podstawie art. 42a ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych i wyłączenie go od rozpoznania sprawy z powództwa Stowarzyszenia [...] w W. przeciwko T. S.A. w W. postanowił wyłączyć go od rozpoznania tej sprawy.

Sędzia X.Y. prowadzi i aktywnie użytkuje konto na platformie [...] komentując bieżące wydarzenia nie tylko prawne, ale także polityczne.

Sędzia X.Y. bierze udział w konferencjach razem z politykami konkretnej partii politycznej [...], podczas których zajmuje stanowisko zgodne z założeniami programowymi tej partii oraz optuje i argumentuje za zasadnością rozwiązań przyjętych w dziedzinie ustroju sądów w latach 2015-2023. W tym zakresie na uwagę zasługuje konferencja „[...]” zorganizowana przez powiązaną z partią [...] A. w T. Konferencja była transmitowana na antenie Radia [...] i telewizji [...]. Obok Pana sędziego X.Y. prelegentami byli: o. X.1 Y.1, X.2 Y.2 - poseł partii [...], członkowie Instytutu [...] B. L., M. S., oraz M. M. – zasiadający w Trybunale Konstytucyjnym z woli partii [...] w wyniku nielegalnego postępowania nominacyjnego, a także P. S. - Rzecznik Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie oraz L. B. i A. S., powołani na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej Ustawą Nowelizującą [...]

Pan sędzia X.Y. udziela wywiadów w mediach kojarzonych z partią [...] identyfikując się z jej założeniami programowymi. Dnia 20 grudnia 2023 r. wziął udział w programie wydanie specjalne w TV [...].

Dnia 3 lipca 2024 r. udzielił wywiadu TV [...] w programie „[...]” komentując bieżące wydarzenie z życia politycznego. [...]

Dnia 6 października 2024 r. Pan sędzia X.Y. wziął udział w programie [...] emitowanym w Telewizji [...].

[...]

Dnia 17 października 2024 r. sędzia X.Y. w programie pt. „[...]” komentował bieżące wydarzenia w portalu [...]

Ponadto Pan Sędzia jest częstym gościem programu porannego „[...]”, który emitowany jest w mediach [...].

Zgodnie z zamieszczonymi na stronie internetowej założeniami programowymi rozgłośni „tematyka podejmowana w porankach jest bardzo szeroka – od spraw religijnych, przez społeczno-polityczne, po kulturalne i sportowe. Forma przewiduje m.in. rozmowy z różnymi ciekawymi ludźmi zarówno w studiu, jak i telefonicznie. Chcemy [...] odnosić się do treści dotyczących całego społeczeństwa, ale także tych lokalnych.”

[...]

Przedstawione założenia programowe wskazują główne idee, według których komentowane są w tym medium wydarzenia. Wzięcie udziału w programie emitowanym w takim medium oznacza identyfikację z tymi założeniami.

Sędzia X.Y. publikuje także swoje wypowiedzi na łamach [...]. W dniu 20 grudnia 2023 r. udzielił wywiadu pt. „[...]”

W świetle przedstawionych ustaleń należy stwierdzić, że sędzia X.Y. pozostawał zarówno w przeszłości, jak i pozostaje obecnie osobą zaangażowaną publicznie i politycznie po stronie konkretnej opcji politycznej godząc się na rolę jej swoistego zaplecza intelektualnego i aprobując jej pomysły i poglądy na organizację i funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Sędzia X.Y. jest wprawdzie osobą zdolną, o czym świadczy wynik egzaminu sędziowskiego, jednak nawet ta okoliczność nie wyjaśnia jego „błyskotliwej” kariery zawodowej w mijających latach (szybka delegacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie po awansie zawodowym na urząd sędziego w Sądzie Okręgowym), której towarzyszy zaangażowanie Pana Sędziego w funkcjonowanie dyscyplinarnego mechanizmu zwalczania niezawisłości sędziowskiej powstałego w latach 2015-2023 (objęcie funkcji zastępcy rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie).

W rezultacie należy stwierdzić, że zachowanie sędziego X.Y. zarówno przed powołaniem na urząd sędziego Sądu Okręgowego, jak i po tym powołaniu jest oczywistym przykładem sytuacji, w której wadliwość tego powołania prowadzi do rażącego naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w art. 45 ust. 1

Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, co powoduje, że skład Sądu Apelacyjnego w Warszawie z udziałem Pana Sędziego, który wydał zaskarżone postanowienie należy uznać za sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. i powodujący nieważność postępowania przed tym Sądem.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 i art. 386 § 1 w związku z art. 394¹ § 3 i z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[r.g.]